

VERTROUWELIJK

351.746.151.

MAANDOVERZICHT

No. 4 1972

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 4 - 1972
(Tijdvak van 1-4-1972 t/m 30-4-1972)

I N H O U D

No. 1.090.218

blz.

Konferentie van de Nederlandse Sectie van de IVE Internationale	1
De voorbereiding van het 24ste partijcongres van de CPN	4
Het Groningse Volkscongres	8
De CPN op sociaal-economisch terrein	10
De CPN en het massa-ontslag bij AKZO	12
Het STHEEMAN-vonnis en het stakingsrecht	14
"Dag voor de Vrijheid"-meeting van Spaanse communisten	15
Komitee Jongeren voor Vietnam	
Landelijke manifestatie op 29 en 30 april 1972	19
Congres van de Socialistische Jeugd (SJ)	21
Het Europese veiligheidsstreven en het Europese volkerencongres	24

Conferentie van de Nederlandse Sectie van de IVE Internationale

Op 8 en 9 april 1972 vond een conferentie plaats van de Nederlandse Sectie van de IVE Internationale (Revolutionair Marxistische-Pabloïstische Tendens), met het doel de discussie binnen de Nederlandse Sectie over eventuele toetreding tot het Verenigd Secretariaat (VS) af te ronden. Daarmee werd een discussie afgesloten die in 1969 vooral door de jongere leden van de sectie geëntameerd werd. Deze jongeren, sinds september 1969 verenigd in de trotskistische, tegenwoordig zich noemende Revolutionair Communistische Jongerenorganisatie "Révolte", onderhielden zelf reeds aanvankelijk buiten de Nederlandse Sectie om, goede contacten met het VS. *) Gestemd door een aantal Révolte-leden in de Nederlandse Sectie, besloten de Nederlandse trotskisten eind 1971 zich inderdaad vrijer op te stellen tegenover het Internationale Secretariaat van de RMT. Onder-tussen werden er ook door leden van de Nederlandse Sectie besprekingen gevoerd met de Belgische aanhangers van het Verenigd Secretariaat.

Een en ander was een doorn in het oog van het Pabloïstisch Internationaal Secretariaat, dat dan ook scherp tegen het in Nederland gevoerde beleid ageerde, hetgeen de wederzijdse betrekkingen nog meer deed bekoelen. Binnen de Nederlandse Sectie was alleen FERRARES (die goede persoonlijke banden onderhoudt met M.RAPTIS alias PABLO) een tegenstander van de gevolgde koers. Aangezien FERRARES de laatste twee jaren echter steeds minder op de voorgrond treedt waardoor zijn gezag grotendeels is kwijtgeraakt, vormde zijn oppositie geen bezwaar om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Tijdens het congres werd dan ook niets vernomen van eventuele tegenstanders van het gevoerde beleid, zodat aangenomen mag worden dat de discussie over dit onderwerp afgesloten werd met algemene stemmen vóór toetreding tot het Verenigd Secretariaat van de IVE Internationale. Een onverdeeld succes derhalve voor de jongeren, hetgeen zou kunnen betekenen dat de Nederlandse Sectie, die tot nog toe weinig actief (maar buiten tenminste) is geweest, nieuwe activiteiten zal ontplooiën.

*) In november 1970 bezochten een 10-tal Révolte-leden te Brussel een internationaal congres, georganiseerd door twee secties, behorende tot het VS.

Inderdaad vormde de theoretische basis van de RMT, met haar grote aandacht voor de revolutionaire aspecten van de ontwikkelingen in de ontwikkelingslanden, een rem op het ontplooiën van zelfstandige activiteiten in Nederland. De nadruk die met name het actieve lid van het Verenigd Secretariaat, de Belgische hoogleraar E.E. MANDEL, legt op de "taak van de revolutionairen in de kapitalistische, hooggeïndustrialiseerde landen", vormde dan ook vrijwel zeker de voornaamste reden om over te gaan naar het Verenigd Secretariaat. Maar ook het feit dat de RMT weinig belangstelling toonde voor het opbouwen van een trotskistische revolutionaire voorhoede partij heeft bij deze beslissing een rol gespeeld.

In een resolutie, aangenomen tijdens het congres, beargumenteerde de Nederlandse Sectie de genomen stap als volgt:

"Gezien het feit dat de Internationale Tendens (= RMT) steeds verder verwijderd raakt van de internationale trotskistische beweging en zich steeds meer distancieert van het bolsjewisme, en in een onvruchtbaar isolement terecht gekomen is ten aanzien van de hele internationale ontwikkeling van het revolutionair marxisme; Gezien het feit dat de Nederlandse Sectie door haar handhaving van haar banden met de Internationale Tendens zich ideologisch en organisatorisch isoleert en ernstig belemmerd wordt in haar ontplooiingsmogelijkheden;

Gezien het feit dat zij door verbreking van de nog bestaande formele banden met de Tendens een vereniging van de revolutionair-marxistische krachten in Nederland *) kan bevorderen, hetgeen een voorwaarde is voor het werkelijk benutten van de toegenomen mogelijkheden voor de serieuze voorbereiding van een revolutionaire voorhoedebeweging, heeft de Nederlandse Sectie op haar konferentie besloten:

- de organisatorische banden met de Internationale Revolutionair-Marxistische Tendens van de IVE Internationale te verbreken;
- aansluiting te vragen bij het Verenigd Secretariaat van de IVE Internationale".

Door deze opstelling zal de Nederlandse Sectie aansluiting verkrijgen bij een relatief grote internationale beweging en dus meer betrokken raken bij internationale activiteiten, hetgeen veelvuldiger internationale contacten met zich zal meebrengen. De eerste resultaten hiervan vormden de aangekondigde bezoeken van de Belg MANDEL

*) Bedoeld werden "Révolte" en leden van de Aktiegroep Proletarisch Links (APL).

aan de Nederlandse Sectie in de loop van mei 1972 *).

Omdat de leidende personen van het Verenigd Secretariaat, zoals de genoemde MANDEL, de Engelsman Tariq ALI en de Fransman A. KRIVINE, een veel grotere populariteit bezitten dan M. RAPTIS of enig ander lid van het Internationale Secretariaat, zal dit waarschijnlijk zowel een opleving van de externe activiteiten van de Nederlandse Sectie als een vergrote belangstelling van de Nederlandse marxisten voor het georganiseerde trotskisme ten gevolge hebben, zodat de Nederlandse Sectie inderdaad uit een vele jaren bestaande impasse kan geraken. Gezien het geringe ledental van de sectie mag men echter in ieder geval op korte termijn geen spectaculaire ontwikkelingen verwachten: de Nederlandse Sectie bestaat uit ongeveer 15 actieve leden, terwijl haar jeugdorganisatie op zijn hoogst enkele tientallen, grotendeels inactieve leden telt. Het overwicht dat de jongeren wisten te verkrijgen in de sectie zal echter door aansluiting bij het Verenigd Secretariaat geconsolideerd worden, hetgeen een grotere mate van belangstelling van deze jongeren voor de activiteiten van de sectie ten gevolge zal kunnen hebben.

* * *

*) Op 1 mei 1972 vervulde MANDEL te Amsterdam een spreekbeurt tijdens de 1 Mei-viering, georganiseerd door de Nederlandse Sectie van de IVE Internationale, "Révolte", de Aktiegroep Proletarisch Links en de P.R.

De voorbereiding van het 24ste partijcongres van de CPN

Het verslag van de werkzaamheden van het partijbestuur, dat in de partijbestuurszitting van 18 maart 1972 zijn definitieve vorm kreeg en de ontwerp-resolutie, die op 27 april in het partijbestuur onderwerp van beraadslaging vormde, maken duidelijk dat het 24ste partijcongres, dat op 26, 27 en 28 mei in het Amsterdamse "Marcanti" wordt gehouden, met name zal worden gebruikt om nieuwe impulsen te geven aan de eenheidspolitiek en aan de verbetering van de partijorganisatie.

Het lijkt onwaarschijnlijk dat de relatie van de CPN tot de internationale communistische beweging als zodanig op het congres uitgebreid aan de orde zal komen. Internationale aangelegenheden worden in de ontwerp-resolutie vrijwel uitsluitend behandeld voorzover zij op Nederlandse situatie van invloed geacht worden. Dat geldt voor het internationale revisionisme in het algemeen, dat verantwoordelijk gesteld wordt voor de stagnatie in de partijactiviteiten en met name voor de standpunten die door andere communistische partijen ten aanzien van de EEG worden ingenomen. De gehele politiek van de CPN, zowel in internationaal als in nationaal opzicht, is gebaseerd op de ook in de ontwerp-resolutie neergelegde overweging, dat het "onder de verhoudingen van de imperialistische tegenstellingen" noodzakelijk is het socialisme in elk land afzonderlijk te vestigen en in de eerste plaats te vertrouwen op de krachten in eigen land. Een verzwakking van de nationale zelfstandigheid van Nederland, die van het EEG-lidmaatschap het gevolg is, kan de ontwikkeling naar een socialistisch Nederland slechts belemmeren.

Met betrekking tot de toekomstverwachtingen voor de eenheidspolitiek, het streven om communisten, socialisten en progressieve gelovigen een aaneengesloten front te doen vormen, blijkt de CPN-leiding optimistisch te zijn gestemd. Zij constateert met instemming, dat "de radicalisering van de massa, van de arbeiders vooral in het NVV", de PvdA (met het NVV het belangrijkste object van de eenheidspolitiek) ertoe heeft gebracht om tegen de defensiebegroting te stemmen, de "vrijheidsoorlog" in Vietnam te ondersteunen en zich niet langer te verzetten tegen samenwerking en gemeenschappelijke actie

van PvdA-leden en communisten in een aantal gemeentebesturen. De CPN-leiding blijft er daarbij echter van overtuigd, dat van de zijde van de reactie alles in het werk gesteld zal worden om deze ontwikkeling te stuiten. Als een gevaarlijke poging daartoe beschouwt zij met name het advies van de "commissie van zes" aan het permanent overlegorgaan van PvdA, D'66 en PPR, gewoonlijk aangeduid als "het rapport Mansholt", dat in februari jl. werd gepubliceerd. Het heeft de CPN-leiding aanleiding gegeven tot het doen verschijnen van een serie van zes kritische artikelen in "De Waarheid". Het rapport wordt in de artikelenserie, die geschreven werd door hoofdredacteur WOLFF, gekarakteriseerd als een nieuwe poging tot echt verzwakken van de arbeidersbeweging, als een werkstuk, dat "ver af (staat) van de beweging die zich onder de massa van het volk aftekent en welke ook veldsocialisten beroert, die dan ook meer en meer samen met de communisten optreden in de loonstrijd en in de strijd tegen de regering Biesheuvel".

De kritiek van de "Waarheid"-scribent richt zich niet in eerste instantie tegen de aard van de problemen die in het rapport aan de orde worden gesteld, maar tegen het feit dat de problemen los gemaakt zijn van de "klasse-realistieit, van hun grondslag in de maatschappij zelf".

De afwijkende analyse van de oorzaken van de problemen in de huidige samenleving is echter niet de enige reden van de verkettering van "het rapport Mansholt" in een zo uitgebreide vorm in "de Waarheid". Een belangrijker oorzaak vormt waarschijnlijk de vrees dat de PvdA onder invloed van het rapport zich met andere partijen zal aaneensluiten tot een progressieve volkspartij; in die zin wordt het rapport door de CPN-leiding beschouwd als een poging om de ontwikkeling in "linkse" richting, terug te dringen.

De CPN-leiding zal zich met name aan het rapport hebben geërgerd waar het pleit voor partijvorming op Europees niveau. Op basis van haar standpunt dat het socialisme in elk land afzonderlijk moet worden bevochten, heeft de CPN zich tegenstander verklaard van supra-nationale partijvorming; bovendien geldt voor haar als overweging, dat een Nederlandse partij in Europees verband volledig door partijen van andere landen zou worden overvleugeld en dienstbaar gemaakt zou worden aan de uitvoering van de EEG-politiek, d.w.z. de politiek van de

multi-nationale ondernemingen, die strijdig is met de belangen van het Nederlandse volk.

De binnenlandse politiek van de CPN zal, blijkens de ontwerp-resolutie, gericht blijven op het vervangen van de regering Biesheuvel door een andere, die aan de meest elementaire eisen van de gehele niet-vermogenende bevolking zal beantwoorden. De basis daarvoor zou volgens de CPN-leiding gevonden kunnen worden in de oppositie zoals die zich in de praktijk van acties en demonstraties heeft gemanifesteerd, mits de hindernissen die deze oppositie nog verdeeld houden zouden kunnen worden weggenomen. Hoewel het typisch een rol zou zijn voor de communistische partij, krachtens haar taak om als voorhoede te fungeren, belemmeringen voor samenwerking van alle oppositionele krachten uit de weg te ruimen, heeft de CPN-leiding het " in de huidige situatie" niettemin nodig geacht die taak aan het NVV, dat als "katalysator" zou moeten optreden.

De CPN kwalificeert zich daarmee in feite als onvoldoende geschikt voor een voorhoede-rol. Die erkenning spreekt ook uit een reeks andere, in het verslag van de werkzaamheden van het partijbestuur voorkomende tekortkomingen. "Radicalisering van de massa" is volgens het verslag gepaard gegaan met "verzwakking van de activiteit van de partij onder de massa" en "aanpassing aan sociaaldemocratische en burgerlijke partijen in parlement, gemeenteraden en ondernemingsraden" met stagnatie in de organisatie van de partij, in de groei van leden en abonnee-tal met name "in de grote proletarisch centra in het West-ten van het land". Het verslag signaleert voorts een "gebrek aan ideologische strijd, aan consequente interne partijstrijd", tekortkomingen bij vitale partij-instellingen als het dagblad "de Waarheid" en uitgeverij Pegasus, een onvoldoende stelselmatige toevloed van financiën" en een "onderschatting van de centrale politieke leiding v.d. partij".

De voornaamste taak, die de partij zich dan ook op het komende congres dient te stellen, is volgens de opvatting van de partijleiding, het overbruggen van de kloof die ontstaan is tussen de politieke invloed die de partij heeft weten te verwerven en de daarbij achtergebleven uitbouw van de organisatie, die aan die invloed een permanent karakter zou moeten verlenen.

Om in deze situatie verbetering te brengen wordt in de ontwerp-resolutie aan de nieuwe partijleiding, aan de districten en aan de afdelingen opgedragen na het congres het kader te versterken met figuren, die blijk gegeven hebben van politiek inzicht en bekwaamheid en die hun politieke plichten stellen boven hun persoonlijke belangen. De partijleiding hoopt een versterking van de centrale politieke leiding te bewerkstelligen door het instellen van een secretariaat, dat speciaal zal worden belast met de dagelijkse werkzaamheden van de partij, waardoor het dagelijks bestuur zich uitsluitend aan de politieke leiding zal kunnen wijden. Hoewel deze maatregel bedoeld kan zijn om het dagelijks bestuur nog meer van routine-aangelegenheden te ontlasten dan momenteel gebeurt door administratief secretaris IJISBERG en organisatie-secretaris HALRAVEN, lijkt het, in verband met de moeilijkheden die zich de laatste tijd in het dagelijks bestuur schijnen te hebben voorgedaan, waarschijnlijker dat de instelling van een afzonderlijk secretariaat bedoeld is om de macht in de partij in handen van enkelen te concentreren. Meer duidelijkheid daaromtrent zal echter pas kunnen worden verkregen wanneer bekend geworden is door welke personen het secretariaat zal worden bemand.

Het Groningse Volkscongres

Reeds in begin september 1971 werd door de heer F. MEIS, als voorzitter van het Centraal Actiecomité Oost-Groningen, een "congres voor de Groningse bevolking" aangekondigd. Doel van het congres moest zijn het bundelen van alle krachten uit alle lagen van de bevolking tot een massaal verzet tegen de regeringspolitiek en de achterstelling van het Noorden. Het initiatief werd door het partijbestuur van de CPN van groot belang geacht. Om tot een succesvol congres te komen achtte men echter een goede en zeker niet overhaaste voorbereiding noodzakelijk.

Een medio september 1971 door de heer MEIS gevormd werkomité startte haar werkzaamheden met het samenstellen van een centraal (provinciaal) voorbereidingscomité, waarin vertegenwoordigers van alle lagen van de bevolking zitting moesten hebben. Dit voorbereidingscomité, dat pas in januari 1972 tot stand kwam, zette via manifesten de doelstellingen van het congres uiteen en nodigde de bevolking uit aan het congres deel te nemen. Daarnaast werd door het voorbereidingscomité, dat eveneens door de heer MEIS geleid werd, met hulp van de CPN-afdelingen begonnen met de vorming van plaatselijke ondersteuningscomités's, die opdracht kregen de plaatselijke bevolking door het beleggen van openbare vergaderingen aan te sporen tot deelname aan het congres. Ook moesten zij een financiële steuncampagne organiseren, de kaartverkoop voor het volkscongres verzorgen, de verspreiding van manifesten ter hand nemen, een adhaesieactie opzetten en - zondig - het vervoer van deelnemers aan het congres verzorgen.

Het congres vond plaats op 15 april j.l. in de zalen van "de Korenbeurs" en "Huize Maas", beide gelegen aan de Vismarkt te Groningen. Onder leiding van de heer MEIS gaven de uitgenodigde sprekers een - tevoren door het voorbereidingscomité goedgekeurde - toelichting op de problematiek van het Noorden en werd door de overgrote meerderheid van de ca. 1300 deelnemers een resolutie aangenomen waarin de inwilliging van de belangrijkste eisen werd verlangd en besloten werd tot het voeren van gezamenlijke acties, waarbij "alle daartoe dienstige middelen, tot demonstratie en werkstaking toe, zullen worden worden aangewend".

"Het volkscongres moet", zo zei de heer MEIS op een openbare vergadering van het ondersteuningscomité in de stad Groningen, "het begin zijn van een aanhoudende stroom van betogingen in de provincie". Het congres eindigde met een demonstratie, waaraan ca 2000 personen deelnamen, door de binnenstad van Groningen.

Door de CPN-leiding werd het congres een historisch gebeuren en een geslaagde aanzet voor verdere massa-actie genoemd. Men zag de voorbereidingen voor verdere acties met vertrouwen tegemoet, waarbij ingespeeld zal moeten worden op eventuele activiteiten van de vakbeweging.

De CPN op sociaal-economisch terrein

Activiteiten m.b.t. de huurharmonisatie

Door de CPN is van meet af aan gefulmineerd tegen de huurharmonisatie. De partijleiding is van mening dat het gelijktrekken van de huren van oude woningen met die van nieuwe niet behoort te geschieden door het verhogen van de huren van oude huizen, maar door het verlagen van de huren van nieuwe huizen.

Dat is naar haar mening mogelijk door:

- de BTW op nieuwbouwhuizen te verminderen,
- de winsten op bouwgronden aan banden te leggen,
- de winst op de bouw van huizen te beperken,
- de financieringsmiddelen voor huurhuizen tegen lage rente ter beschikking te stellen.

De argumentatie dat de huurharmonisatie in het belang is van de laagstebetaalden omdat daardoor de doorstroming wordt bevorderd, wordt door de CPN-leiding verworpen. Zij stelt dat juist door het duurder worden van de woningen steeds meer woningen buiten bereik vallen van de woningzoekenden met het inkomen van een arbeider, en dat daardoor hun woningsituatie steeds moeilijker wordt. Gevreesd wordt dat het extra verhogen van de huren zal leiden tot algemene prijsverhogingen. Dát en de naar de mening van de partijleiding onvoldoende compensatie voor loontrekkenden, bejaarden en de op sociale uitkeringen aangewezenen, is aanleiding geweest om de intrekking van de betreffende wet te eisen.

Acties die de doorvoering en de uitvoering van de wet moeten belemmeren werden gevoerd via de in tal van plaatsen gevormde huurders- en buurtcomité's, waarin leden van verschillende politieke groeperingen vertegenwoordigd zijn. De comité's verklaarden door middel van pamfletten en openbare vergaderingen hun standpunten en zij spoorden de huurders aan geen medewerking te verlenen aan de (vrijwillige) huurharmonisatie, waardoor de uitvoering van de wet een chaotisch karakter zou krijgen en de huuradviescommissies overstelpt zouden worden met huurbemiddelingsaanvragen.

Op initiatief van het huurderscomité "Amsterdam-est", dat onder duidelijke CPN-invloed staat, werd door een dertigtal comité's op 15 april j.l. een protestoptocht door Amsterdam georganiseerd.

Aan de demonstratie, die in het teken stond van de strijd tegen het huur- en woningbouwbeleid van de regering, namen ca. 1500 personen deel. De demonstratie eindigde in een bijeenkomst, waar o.a. het woord gevoerd werd door het CPN-Tweede Kamerlid, de heer W. van 't SCHIP en, namens de huurderscomité's, door het lid van het Amsterdamse CPN-districtsbestuur de heer B. KUSTER.

De CPN en het massa-ontslag bij AKZO.

Door de CPN is buitengewoon fel gereageerd op het bekend worden van het voornemen van de AKZO-directie en de ENKA-bedrijven te Breda en Emmercompascum wegens overproductie te sluiten. In de op 11 april in het communistische dagblad "de Waarheid" gepubliceerde "oproep van het dagelijkse bestuur" over het massa-ontslag werd opgeroepen tot eenheid en solidariteit om de besluiten van de AKZO-leiding ongedaan te maken.

Gesteld werd dat met het massa-ontslag voor de zoveelste keer in de geschiedenis het kapitalisme in één klap aan duizenden de bestaanszekerheid ontnomen heeft en dat "daarmee alle praatjes over een verbeterd en milder kapitalisme voor de ogen van het gehele volk naar het rijk der fabelen verwezen zijn". Duidelijk is het volgens de dagelijkse leiding van de partij nu ook, hoe de regering en ondernemers "dergelijke daden van willekeur en onmenselijkheid" wettelijk, met de wet op de ondernemingsraden, hebben voorbereid.

Bovendien werden naar haar mening door het multi-nationale karakter van de onderneming de Nederlandse arbeiders vogelvrij verklaard en moet het besluit van de AKZO-directie gezien worden als een rechtstreeks ingrijpen vanuit West-Duitsland. Dat alles is niet alleen in strijd met de belangen van de arbeiders, maar het is ook een bedreiging voor de nationale onafhankelijkheid waar niemand onverschillig tegenover mag blijven staan.

De enige manier om het "nietsontziende kapitalistische optreden" tegen te gaan is, volgens een artikel in het communistische dagblad op 22 april j.l., de actie van de arbeiders, die daarbij de steun van alle werkende mensen nodig hebben. Alleen door harde acties, tot staking - óók op de andere AKZO-bedrijven - en zelfstandige bedrijfsvoortzetting toe, kan volgens de CPN-leiding de werkgelegenheid worden veiliggesteld. Van veel belang wordt de vorming geacht van het comité "Solidair met het ENKA-personeel" te Breda, waarin plaatselijke vertegenwoordigers van NKV, NVV en PvdA met CPN-ers en niet-georganiseerd samenwerken. Het comité heeft de Bredase bevolking opgeroepen zich solidair te verklaren met de strijd van het personeel van ENKA

en heeft, om aan die solidariteit uiting te geven, een op 6 mei te houden demonstratie aangekondigd onder het motto: "ENKA mag niet dicht".

Het STHEEMAN-vonnis en het stakingsrecht

De vernietiging van het STHEEMAN-vonnis (dat begin februari 1972 de Industrie Bond NVV verbodt een staking uit te roepen of te ondersteunen) door het Amsterdamse gerechtshof, wordt door de CPN beschouwd als het resultaat van de eensgezinde stakingsactie van de metaalbewerkers. Hoewel volgens de CPN niemand de uitspraak van het hof nodig had om de juistheid van de houding van de metaalbewerkers en hun bond - het NVV - vast te stellen, is ze toch van belang omdat, in tegenstelling met het door mr STHEEMAN gevelde vonnis, vastgelegd werd dat volgens de heersende rechtsopvatting staken een recht is van de arbeiders.

Dit betekent dat de "aanhoudende pogingen van de reactie" om te komen tot een wettelijke regeling van het stakingsrecht overbodig zijn en uitsluitend neerkomen op een inperking, aantasting en ondergraving van het bestaande stakingsrecht, weliswaar baseerde het gerechtshof zijn uitspraak op het wetsontwerp betreffende het stakingsrecht, maar dat deed het, volgens de CPN-leiding, alleen maar om zich te verantwoorden tegenover de "werkgevers-advocaten" en de collega-rechters, die eerder op basis van hetzelfde wetsontwerp stakingen verboden hadden.

De partijleiding constateerde dat rechters, hoven en advocaten nu al aan het strijden waren geweest over de vraag welke uitleg aan de toekomstige stakingswetgeving gegeven moet worden, daarmee de indruk wekkend dat ze enige bemoeienis zouden kunnen en mogen hebben met arbeidsconflicten. De gebeurtenissen en ervaringen in de metaalstaking hebben echter juist geleerd dat iedere inmenging van de justitie in de klassenstrijd schadelijk is, omdat inbreuk wordt gemaakt op de rechten en vrijheden van de vakbonden en arbeidersgezinnen worden gedwongen grote offers te brengen.

Volgens de CPN-leiding heeft de werkende bevolking haar conclusies getrokken; met dezelfde kracht en eensgezindheid waarmee het STHEEMAN-vonnis vernietigd werd zullen ook de plannen voor een stakingswetgeving - die justitieel ingrijpen regel maakt - vernietigd worden.

* * *

"Dag voor de Vrijheid"-meeting van Spaanse communisten

In het kader van het door haar gepropageerde "Verdrag voor de Vrijheid" heeft de leiding van de Spaanse Communistische partij (PCE) sinds medio vorig jaar voorbereidingen getroffen voor de organisatie van een groot aantal bijeenkomsten, die gelijktijdig gehouden dienden te worden. Hiervoor was het o.m. nodig, dat alle organiserende partijcomité's in het bezit werden gesteld van een geluidsband, waarop toespraken van de voorzitter van de PCE (Dolores IBARRURI) en van de secretaris-generaal (Santiago CARRILLO) voorkwamen. Hoofdthema van de te organiseren bijeenkomsten zou zijn de bundeling van alle "anti-franquistische krachten".

Uit de veertig meetings, die uiteindelijk werden gehouden in de diverse West-Europese landen, en uit de (een week eerder gestarte) stakingen in Spanje, zou overduidelijk moeten blijken hoezeer de overgrote meerderheid van het Spaanse volk het huidige Spaanse regime verwerpt. Tevens zou naar voren moeten komen, dat het door de PCE voorgestane "Pacto de la Libertad" in brede lasten van de Spaanse bevolking instemming geniet. Daarom werden door de PCE-leiding niet alleen de eigen kaderleden bij voortdurende opgewekt de meetings tot een groot succes te maken, maar pleegde de PCE-top ook veelvuldig overleg met de leidingen van andere Spaanse politieke groeperingen en met de besturen van de communistische partijen in de "gastlanden". Doel van deze besprekingen was uiteraard de medewerking van de zusterpartijen te verkrijgen bij de organisatie van dit omvangrijke evenement.

Bemoeienis van de CPN met de meeting te Amsterdam

Teneinde ook in Nederland op 30 april j.l. een manifestatie te kunnen houden, betrok de PCE, via haar partij-apparaat in Nederland, het CII/partijbestuur in de voorbereidingen. Het overleg met de leiding van de CPN maakte aan de PCE-kaderleden al spoedig duidelijk dat het CPN-partijbestuur weinig voelde voor een grote openbare meeting, waarin de PCE zich openlijk als initiator manifesteerde. Gesteld werd van CPN-zijde, dat dit een handelen in strijd met de Nederlandse wetgeving zou zijn, en mogelijk zou kunnen leiden tot tegenmaatregelen van de Justitie.

Om die reden adviseerde de CPN-leiding tot een besloten bijeenkomst met nagenoeg geen publicatie vooraf. Uitdrukk^elijk distancieerde de CPN zich van het voornemen een demonstratieve optocht aan de meeting te koppelen. Niet dan met grote tegenzin stemden de PCE-kaderleden hiermede gedeeltelijk in, omdat naar hun mening de CPN-voorstellen in feite de door de PCE-leiding beoogde doelstelling nauwelijks haalbaar maakten.

De Spaanse communisten konden zich nog verenigen met het CPN-besluit, dat de bijeenkomst in naam georganiseerd zou worden door de (in 1964 opgeheven)vereniging "Vrij Spanje" en dat vertegenwoordigers van de niet communistische persmedia geweerd zouden worden, maar zij wensten niet toe te geven aan de CPN-eis, dat de PCE niet openlijk zou oproepen tot deelname aan de bijeenkomst, die te Amsterdam zou worden gehouden. De PCE-kaders leefden in de veronderstelling, dat het in de oorspronkelijk^e opzet heel goed mogelijk zou zijn geweest zo'n drieduizend Spanjaarden bijeen te brengen. Met de beperkingen, die de CPN-leiding aan de PCE oplegde, werd de kans op een grootse manifestatie duidelijk minder.

Van CPN-zijde werd hen echter te verstaan gegeven, dat de CPN-leiding niet bereid zou zijn tot medewerking aan de manifestatie indien de PCE-kaders aan hun oorspronkelijke plan vasthielden. Bij aanvaarding van de CPN-voorstellen wilde de CPN-leiding de veiligheid van de Spaanse sprekers garanderen en opdracht geven tot huren van de grote zaal van "Krasnapolsky" en van de eventuele verdere benodigdheden.

Het verloop van de meeting te Amsterdam

Op 30 april waren in de grote zaal van "Krasnapolsky" 400 Spaanse gastarbeiders bijeen. Samen met hen luisterden een twintigtal Nederlanders naar de door CPN en PCE afgevaardigde sprekers. Namens de CPN werd de bijeenkomst gepresideerd door de Oud-Spanje-strijder Karl NEYSEL, die ook het slotwoord sprak. De begroetingsboodschap werd namens de CPN uitgesproken door de politiek-secretaris van het Amsterdamse CPN-district M. HAKS, die in zijn korte rede de steun memoreerde die de gastarbeiders hadden gegeven aan de Nederlandse arbeiders bij de diverse stakingsacties in de afgelopen jaren.

Hij belichtte verder de rol van de CPN in de solidariteitsacties ten behoeve van het verzet in Spanje.

Na het beluisteren van de geluidsband met de toespraken van Dolores IBARRURI en Santiago CARRILLO sprak een Spaanse gastarbeider over de betekenis van de Spaanse communistische jeugdorganisatie "Union de Juventudes Comunistas" (UJC) in het Spaanse verzet. Vervolgens sprak een lid van het Centraal Comité van de PCE, Melquiseder RODRIGUEZ, over de stakingsacties in Spanje als onderdeel van het verzet tegen het Spaanse bewind, waarna hij breedvoerig inging op het "Verdrag voor de Vrijheid", dat door de Spaanse communistische partij wordt gehanteerd als basis tot samenwerking met andere Spaanse politieke groeperingen om te komen tot een gezamenlijke omverwerping van "de franquistische dictatuur". Uitvoerig stond de spreker ook stil bij de positie van de gastarbeiders die naar zijn mening uitgebuit worden en verstoken blijven van rechten, die de burgers van het land - waar de gastarbeiders vertoeven - wel hebben. Hij wees er op, dat in enkele landen de vakbeweging hieraan aandacht begint te schenken en er voor ijvert, dat de gastarbeiders niet om politieke redenen uit de gastlanden/verwijderd. RODRIGUEZ riep zijn landgenoten op niet langer om gunsten te vragen, maar hun rechten te eisen en te verdedigen. De buitenlandse arbeiders moesten z.i. vrij zijn hun eigen vakorganisaties op te richten en deel uit te maken van afdelingen van de politieke partij van hun keuze. Ook een eigen persorgaan en eigen scholen zouden de gastarbeiders ter beschikking moeten komen, omdat de gastarbeiders de eis zouden mogen stellen, dat hun recht om in verbinding te blijven met de cultuur en politieke situatie in eigen land, gerespecteerd wordt. Door de ervaringen met de democratie in het gastland en door de uitoefening van de democratische rechten zouden de gastarbeiders inzien hoe een vrij en democratisch Spanje tot stand kan komen. De spreker stelde daarbij, dat als buitenlandse arbeiders vrij zijn om hun arbeid te verkopen, zij ook even vrij moeten zijn om te denken en te handelen als de burgers van het land waar zij vertoeven. Hiertegenover stelde RODRIGUEZ de situatie in Spanje, waar - volgens hem - de "fascistische junta" zich alleen nog weet te handhaven door een meedogenloze terreur, maar waar naast de arbeiders

thans ook andere bevolkingsgroepen zich met steeds grotere kracht tegen de dictatuur keren. In het slot van zijn rede (die met groot enthousiasme werd aangehoord) riep hij de aanwezigen op te ijveren voor de eenheid van alle "anti-fascisten" en bij te dragen aan de strijd in Spanje opdat de "zieltogende dictatuur" vervangen zou worden door de "alternatieve democratie".

Komitee Jongeren voor Vietnam
Landelijke manifestatie op 29 en 30 april 1972

Na zorgvuldige voorbereiding en een intensief gevoerde propaganda gedurende ruim twee maanden, vond op 29 en 30 april 1972 een massale Vietnam-manifestatie in het Amsterdamse Bos plaats. Deze manifestatie ging uit van het, in januari 1972, op initiatief van het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond en de Algemene Studentenvereniging Amsterdam opgerichte "Komitee Jongeren voor Vietnam", waarin 27 jongerenorganisaties van vrijwel alle gezindten verenigd zijn. Voor de propaganda had het Komitee zich o.a. verzekerd van de medewerking van Jan WOLKERS, die een affiche ontwierp. De manifestatie, bestaande uit een demonstratieve optocht door de binnenstad van Amsterdam naar het Stadionplein en aansluitend een meeting in het Amsterdamse Bos, vond onder zeer slechte weersomstandigheden plaats.

De schattingen van het aantal deelnemers aan de demonstratie lopen sterk uiteen. Enkele krantenberichten maakten melding van ruim 10.000 betogers en het communistische dagblad "De Waarheid" sprak zelfs van "tienduizenden". Volgens een betrouwbaarder bericht namen er 5 à 6000 personen aan de demonstratieve optocht deel.

Na ontbinding van de optocht op het Stadionplein begaven de demonstranten zich naar de z.g. Vietnamweide in het Amsterdamse Bos, waar verschillende cabaret- en muziekvoorstellingen plaatsvonden, die de gehele nacht voortduurden. Verscheidene Nederlandse en buitenlandse artiesten verleenden daarbij al dan niet belangeloos hun medewerking. De (communistische) Nederlandse Vrouwenbeweging afd. Amsterdam had 50 vlaggen vervaardigd ter versiering van het geheel.

De op zondag 30 april 1972 gehouden meeting werd bijgewoond door naar schatting 2000 personen, waarvan de meesten de nacht hadden doorgebracht in de ca. 300 tenten die zijzelf daar hadden opgezet. Op de meeting voerden naast sprekers van de PvdA, de PSP, de D'66 en de PPR, ook de heer H. HOEKSTRA, voorzitter van de CPN en de heer LY VAN SAU, als vertegenwoordiger van de Parijse delegatie van de Voorlopige Revolutionaire Regering van de republiek Zuid-Vietnam, het woord. De heer HOEKSTRA riep zijn toehoorders op zich blijvend voor de Vietnamese zaak in te zetten opdat er een einde komt aan wat hij noemde "de imperialistische oorlog in Vietnam".

Hij toonde zich in zijn rede verheugd over het slagen van het Komitee, eenheid te brengen onder de jeugd van alle gezindten zoals die in het Amsterdamse Bos tot uitdrukking kwam en riep op deze eenheid te bewaren en uit te breiden.

De vertegenwoordiger van de Voorlopige Revolutionaire Regering van Zuid-Vietnam, de heer LY VAN SAU begon zijn speech met zijn dank uit te spreken voor de sympathie voor de vrijheidsstrijders in zijn land. Verder verklaarde hij o.m. dat de Vietnamezen slechts eisten dat alle Amerikanen uit Z.O.-Azië vertrekken en dat er een nieuwe regering in Saigon komt, die alle partijen en religies wil erkennen en met hen wil samenwerken. Wij willen, zei LY VAN SAU, vrije democratische verkiezingen waardoor een onafhankelijk en neutraal Vietnam zal ontstaan.

De meeting werd te 15.45 uur besloten waarna tot 19.00 uur de diverse beat- en popgroepen weer optraden.

Het geheel had een rustig verloop. Er waren diverse ordewachten van het ANJV ingeschakeld om alles in goede banen te leiden. De netto-opbrengst van de kaartverkoop zou bestemd zijn voor het Zuid-Vietnamese bevrijdingsfront.

Congres van de Socialistische Jeugd (SJ)

Op 1, 2 en 3 april 1972 organiseerde de SJ haar jaarlijkse congres, ditmaal in het SEL-gebouw te Rotterdam. Ongeveer 45 SJ-leden gaven door hun aanwezigheid blijk van hun belangstelling; (het vorige congres werd nog door ongeveer 80 personen bezocht).

De organisatie van de SJ

Duidelijk bleek, dat de SJ als landelijke organisatie nauwelijks meer bestaat: er was heftige kritiek op het hoofdbestuur (HB), dat als een zelfstandige eenheid had gefungeerd zonder dat het er in geslaagd was de afdelingen te inspireren. Het belangrijkste resultaat van het congres bestond dan ook uit een herziening van de organisatiestructuur, waarbij het hoofdbestuur geïntegreerd werd in de afdelingen en een nieuwe naam kreeg: het hoogste orgaan van de SJ werd de "Politieke Raad", bestaande uit het "oude" hoofdbestuur, nu dagelijks bestuur geheten, met vertegenwoordigers van de respectieve afdelingen. Het scheelde echter weinig, of het "oude" HB had geheel het veld moeten ruimen. Vooral vanuit de afdeling Utrecht was men gekant tegen het aanblijven van de zittende bestuursleden.

De oplossing voor het bestuursprobleem betekende derhalve een compromis: het dagelijks bestuur werd via de politieke raad nauwer verbonden met de afdelingen, terwijl tevens besloten werd het dagelijks bestuur op niet al te lange termijn te vervangen door nieuwe bestuursleden.

Het nieuwe bestuur wordt nu gevormd door de volgende personen:

- a) Dagelijks bestuur
 - A.VERSCHUUR (voorzitter)
 - E.VERHAAR en L. de RAAL (secretarissen)
 - P.SCHRÖDER (financieel secretaris)
- (Het HB-lid M. van ROSSUM, die in verband met zijn werkzaamheden in de SJ-afdeling Rotterdam onenigheid had gekregen met de rest van het HB, werd niet opgenomen in het dagelijks bestuur.)
- b) Overige leden van de politieke raad:
 - G. de BEYN (namens de afdeling Zee-land)
 - R. van GEMDEKEN (namens de afdeling Zutphen)
 - D. van VEEN (namens de afdeling Utrecht)
 - K.POST (namens de afdeling R'dam)

Voorts bestaan er vacatures voor de afdelingen Amsterdam, Limburg en Friesland.

Toekomstige strategie

Was het organisatieprobleem al moeilijk op te lossen, de kwestie van de landelijke strategie van de SJ leverde nog meer moeilijkheden op: het congres kwam niet verder dan het geven van de opdracht aan de politieke raad "de strategie in gezamenlijk overleg vast te stellen". Een niet geringe opgave, wanneer men bedenkt dat iedere afdeling op zijn eigen manier actief of inactief is, zoals blijkt uit de verslagen van de verschillende afdelingen.

Activiteiten van de afdelingen

De afdeling Amsterdam, eertijds toonaangevend in de landelijke SJ, wenste zich zelfs volledig te distanciëren van een nog vast te stellen landelijke actielijn: de Amsterdammers waren van plan door te gaan met het voeren van "ad hoc" acties (waarvan in het verleden niet al te veel is terechtgekomen). Deze opvatting zetten zij kracht bij door niet deel te nemen aan de algemene stemming, doch het congres vroegtijdig te verlaten, zodat deze afdeling ook niet vertegenwoordigd werd in de politieke raad.

Van de afdelingen Limburg en Friesland (?) was niemand naar Rotterdam gekomen, hetgeen gezien het gebrek aan activiteiten geen verwondering mocht wekken. (Van de afdeling Limburg is het laatste jaar niets meer vernomen; de afdeling Friesland heeft zelfs helemaal (nog) niet gefunctioneerd.)

De overige afdelingen, te weten Rotterdam, Utrecht, Zutphen en Zeeland bleken zich op nogal verschillende actie-terreinen te hebben begeven. De enige activiteit van de afdeling Zeeland bestond uit een vruchteloze poging de "witte" BVD in Zeeland te benaderen. De afdeling Zutphen bleek zich o.m. in samenwerking met de CPN, beziggehouden te hebben met een (weinig succesvolle) actie tegen de huurharmonisatie, terwijl de afdeling Rotterdam zich gestort had in het werk onder jongeren, eveneens zonder veel succes. De afdeling Utrecht tenslotte hield zich bezig met een tweetal onderwerpen: buurtwerk in enkele wijken van Utrecht en de drukkerij/uitgeverij van de SJ. Op beide terreinen wist deze afdeling vooruitgang te boeken, zodat gesteld kan worden dat deze afdeling in wezen de enige actieve

groepering van de SJ vormt. Vooral met de laatste uitgave van de SJ-drukkerij ("De IRA en de Ierse kwestie") was men erg ingenomen: naar aanleiding van deze publicatie, die in samenwerking met een projectleider van de "Raadsfelder" in Utrecht is samengesteld, werd te Utrecht in de loop van februari een "Ierland Comité" opgericht.

De financiën

Zoals gewoonlijk gaf de financieel secretaris geen gedetailleerd overzicht van de financiële toestand, "en wel om de schuldeisers niet wakker te maken". Hij maakte bekend, dat de financiële positie van de SJ wel enige aandacht vroeg. Aangezien men de drukkerij/uitgeverij niet op een zuiver commerciële basis wil laten werken (er worden kleine winsten gemaakt), werd besloten de contributie van de leden te verhogen. De mate van verhoging zou na de conferentie in overleg met de verschillende afdelingen vastgesteld moeten worden.

Conclusie

Sinds twee jaar bestaat de SJ uit een aantal los van elkaar opererende groeperingen, die, zonder een samenhangende visie op hun werkzaamheden, deze organisatie continueren. De nieuwe organisatievorm zal hier waarschijnlijk weinig verandering in kunnen brengen, aangezien het dagelijks bestuur door lang niet iedereen geaccepteerd wordt en de overige leden van de politieke raad niet het nodige gewicht hebben om hun visie aan alle groeperingen op te leggen. Het ziet er dan ook niet naar uit dat de SJ landelijk het niveau van haar meer roemruchte jaren in afzienbare tijd gemakkelijk opnieuw zal bereiken. Stellig vormt het uitgestrekte gebied waarop de verschillende groeperingen van de SJ zich begeven hebben (waar zij zich geplaatst zien naast of tegenover een groot aantal andere groepen en groepjes die zich met dezelfde onderwerpen bezighouden) een beletsel om weer een strijdvaardige landelijke politiek te kunnen voeren.

* *
*

Het Europese veiligheidsstreven en het Europese volkerencongres

Nu van velerlei kanten de roep om een conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa (CSCE) - oorspronkelijk Europese Veiligheidsconferentie genoemd - steeds luider wordt gehoord en het steeds meer als een vanzelfsprekende zaak wordt beschouwd, dat in de nabije toekomst een dergelijke bijeenkomst op regeringsniveau zal worden gehouden, is het zinvol na te gaan van welke zijde en op welke wijze de plannen voor een Europese veiligheidsregeling zijn geënta-meerd.

Het plan voor een Europees veiligheidssysteem werd formeel voor het eerst in 1954 gelanceerd door de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken MOLOTOW en werd toen algemeen beschouwd als een poging van de Sowjet-Unie om de NAVO uiteen te laten vallen en de Amerikaanse invloed in Europa te verminderen.

Ook toen in de hierna volgende jaren de Sowjet-Unie periodiek haar voorstellen voor Europese Veiligheid bleef herhalen, zag men in de allengs meer subtiel en vredelievender wordende presentatie van deze voorstellen slechts een tactische manoeuvre, die geheel paste in het raam van de in 1956 door CHROESTSJOW gelanceerde vreedzame coëxistentie-politiek. CHROESTSJOW en de zijnen redeneerden heel nuchter dat in dit atoomtijdperk een gewapende krachtmeting niet langer opportuun en geschikt was om het kapitalisme de definitieve nederlaag toe te brengen. Gezien ook de vermeende superioriteit van het "socialistisch stelsel" zou de communistische wereldoverheersing veel effectiever en met minder risico's kunnen worden bevochten door niet-gewelddadige middelen, zoals economische competitie, ideologische ondermijning e.d.. Voor CHROESTSJOW en evenzeer voor zijn opvolgers betekent vreedzame coëxistentie dus bepaald geen permanente vrede tussen Oost en West, maar slechts een tactische uitschakeling van oorlogsgeweld, om met alle andere dan militaire middelen de "onverzoenlijke klassenstrijd" in eigen voordeel te kunnen beslechten.

Ook de Sowjetrussische veiligheidsplannen voor Europa zijn een integrerend bestanddeel gaan uitmaken van deze vreedzame coëxistentie-politiek, hetgeen telkens weer met zoveel woorden wordt uitgesproken door de Sowjetleiders zelf. Dat is bijvoorbeeld gedaan door partijleider BREZJNEV hoogstpersoonlijk op een conferentie te Karlovy Vary in april 1967, die speciaal belegd was om alle Europese communistische partijen bij de Moskouse Europa-politiek te betrekken. BREZJNEV bezwoer daar zijn buitenlandse kameraden dat "de strijd voor de Europese veiligheid" een wezenlijk onderdeel vormt van de grote internationale

klassenstrijd, die in de "socialistische wereldorde" moet uitmonden. Hoewel er van de kant van de NAVO in die tijd, o.a. vanuit Reykjavik, suggesties voor een veiligheidssysteem werden gedaan, was er nauwelijks een esteuropese regering, die serieus op de Sowjet-suggesties omtrent een CSCE inging. Nu, nauwelijks vijf jaar later, is de publieke opinie voor een niet onaanzienlijk deel een totaal andere mening toegedaan; de CSCE is in de ogen van velen een bonafide zaak geworden, waaraan men zich niet dient te onttrekken. Er is eigenlijk ook geen enkele Westeuropese regering die er nog aan twijfelt, dat de Veiligheidsconferentie vroeg of laat metterdaad bijeen zal komen. Deze ommezwaai, een respectabel succes voor de Sowjet-Unie, is mede het gevolg van een min of meer heimelijke propaganda-campagne waarbij alle in aanmerking komende communistische partijen en internationale mantelorganisaties zijn ingeschakeld.

Hoewel deze verhandeling zich meer wil bezighouden met deze propaganda-activiteit rond de Europese Veiligheid dan met de CSCE zelf, moeten toch even in vogelvlucht de meest recente diplomatieke Sowjetstappen terzake worden gememoreerd, om de lijn der ontwikkeling beter te kunnen volgen. De Sowjetleiders hebben zich vooral na 1968 bijzonder ingespannen voor een CSCE, die de status quo in Europa zou moeten garanderen. Dat Moskou op dat moment blijkbaar zoveel waarde hechtte aan een dergelijke garantie kan verklaard worden uit een reeks belangrijke gebeurtenissen, die de Sowjetpositie op het wereldtoneel in 1968 ingrijpend hadden gewijzigd:

- de zich snel toespitsende grensconflicten met China, die de Sowjet-Unie deden verlangen naar een ontspanning aan haar west-grenzen;
- de nieuwe verzoenende Ostpolitiek van Bonn tegenover de individuele Oost-europese landen, die Moskou deed omzien naar extra waarborgen voor de samenhang en integriteit van het Oostblok;
- de stagnerende Sowjeteconomie, die zeer gebaat zou zijn bij nieuwe mogelijkheden voor financiële en technologische impulsen vanuit het Westen, met name vanuit West-Duitsland;
- de grote crisis in Tsjecho-Slowakije, die Moskou dwong haar macht ook in de andere bloklanden tegen verdere erosie te vrijwaren, en
- de gewapende inval in dat land, die de Sowjet-Unie noopte haar ernstig geschonden image van "vredelievende mogendheid" zo goed en zo spoedig mogelijk te herstellen.

Meer dan vroeger leek deze politiek nu niet meer uitsluitend door offensieve beweegredenen te zijn ingegeven, maar ook door defensieve overwegingen. De dringende oproep voor een CSCE, die de Warschau Pact-landen in maart 1969 in Boedapest uitvaardigden, was zoveel realistischer, verzoenender en tegevoetkomender van toon dan alle vroegere documenten, dat de NAVO concrete

tegenvoorstellen ging formuleren.

Het duidelijkst kwam die nieuwe soepele Sowjet-aanpak tot uitdrukking in het zgn. "Memorandum van Boedapest", waarmee de gezamenlijke Warschau Pact-staten zich in juni 1970 rechtstreeks tot alle Europese hoofdsteden wendden. Dit "Memorandum" kwam - zover als maar enigszins mogelijk - tegemoet aan de NAVO-verlangens, een welwillendheid die opnieuw bewoerd werd in het vo'rstellenpakket van de Praagse Warschau Pact-bijeenkomst van januari 1972.

Dat Moskou ook in de praktijk bereid was tot concrete stappen bleek o.a. uit de sluiting van het Sowjet-Westduitse niet-aanvalsverdrag van augustus 1970 en het Viermogendheden-accoord inzake Berlijn van september 1971. Laatstgenoemde accoord was trouwens door het Westen als voorwaarde gesteld om tot een CSCE te komen. Beide overeenkomsten werden door de Sowjetwoordvoerders meteen uitgelegd als "bewijzen van goede wil" en als zodanig als een beslissende aanloop naar een spoedige CSCE.

Teneinde nu de publieke opinie in de Westeuropese landen voor de idee van een CSCE te winnen, lieten de Sowjetleiders alle communistische partijen op de communistische wereldconferentie van juni 1969 in Moskou instemmen met de drie maanden tevoren in Boedapest uitgevaardigde Warschau Pact-"oproep" voor een CSCE. Voorts lieten zij al die partijen bij deze gelegenheid uitspreken dat het belangrijkste initiatief om de CSCE te realiseren bestond in het organiseren van een zg. Europees Volkerencongres, dat het goede klimaat ervoor zou moeten scheppen. Met dit Volkerencongres had men kennelijk het oog op een spectaculair forum van representatieve "vertegenwoordigers uit brede lagen der Europese bevolking", dat zich met zoveel gezag voor een CSCE zou moeten uitspreken, dat de Westeuropese regeringen er eenvoudigweg niet meer onderuit zouden kunnen. Om het propaganda-effect van zo'n manifestatie zo groot mogelijk te maken was er het Kremlin natuurlijk alles aan gelegen om het niet te laten voorkomen als een communistisch, laat staan Oost Europees opzetje, maar als een spontaan uit de massa opkomend initiatief. Het is daarom ook niet zo verwonderlijk als men eerst wel dacht, dat de communistische pers in de eerstvolgende twee jaar met geen woord meer repte over dat Volkerencongres. Want gedurende al die tijd werd in alle stilte en tot in de finesses dit zogenaamd "spontane" congres vanuit Moskou voorbereid.

Ondanks deze geheimzinnigheid is er toch wel iets uitgelekt over heel deze preparatie en ook over de vele moeilijkheden, die zich daarbij voordeden. Zo is bijvoorbeeld bekend geworden, dat de CPSU op een besloten conferentie in Moskou in januari 1970 in totaal 28 Europese communistische partijen metterdaad aan het werk heeft trachten te zetten ten behoeve van dat Europees Volkerencongres. Zij stuitte daarbij echter op onverwacht fel verzet van een zestal zusterpartijen, die ook wel voor een CSCE zijn geporteerd, maar dan met dikwijls andere oogmerken, soms zelfs tegengesteld aan die van Moskou. Vooral de Joegoslavische en Italiaanse partij-afgevaardigden betichtten de Sowjetcommunisten er bij deze gelegenheid openlijk van een Europees Volkerencongres te willen uitbuiten als een propagandameeting ten gunste van hun eigen buitenlandse politiek. Zij zeiden niets te willen weten van een volledig door Moskou gemanipuleerd congres, maar eisten een bijeenkomst waaraan ook - niet door Moskou gecontroleerde - burgerlijke, sociaal-democratische en christelijke partijen en organisaties zouden kunnen deelnemen, zodat een Europees Veiligheidsprogram kon worden opgesteld, dat op zo ruim mogelijke bijval in heel Europa zou kunnen rekenen.

De CPSU-leiders zijn niettemin onverdroten doorgegaan de Europese partijen op meer verkapte wijze te pressen zich in te zetten voor een Volkerencongres naar Sowjetpatroon. Daartoe deden zij een beroep op enkele van de gewilligste Westeuropese communistische partijen, met name de Belgische partij, die een sleutelrol kreeg toebedeeld. Enkele Belgische partijcoryfeeën moesten nl. met een paar andere, nauwkeurig geselecteerde Moskou-bevriende landgenoten een speciaal Veiligheidscomité in Brussel oprichten om de voorbereidingen voor het Volkerencongres te gaan coördineren. Zij konden daarbij putten uit royale Sowjetfondsen, doch mochten slechts handelen onder het toezien oog van enkele hoge functionarissen van de Afdeling Buitenland van de CPSU. Twee van deze Sowjetrussische partijfunctionarissen reisden in juni 1970 naar Brussel om met hun Belgische kameraden en ook enkele Finse en Franse partijvertegenwoordigers een provisorisch werkkrooster op te stellen om het Volkerencongres zo spoedig mogelijk te verwezenlijken, zonder dat de hand van Moskou er direct achter vermoed zou worden. Besloten werd om alle andere Westeuropese partijen, die niet bij dit geheim overleg betrokken waren, stuk voor stuk over te halen om in hun eigen land prominente persoonlijkheden te bewegen zitting te nemen in zg. "Nationale Veiligheidscomité's". Dit moesten neutrale actiecomité's worden, waarin de communisten niet de

ereposities, maar wel de sleutelfuncties zouden bezetten. Deze nationale comité's zouden vervolgens op internationale consultatieve bijeenkomsten een gezamenlijk Initiatiefcomité moeten opzetten, dat zich tenslotte zou kunnen belasten met de praktische organisatie van het Europese Volkerencongres zelf.

Deze heimelijk uitgestippelde voorbereidingsprocedure is systematisch en tot in de puntjes uitgevoerd; alleen raakte zij wel aanmerkelijk op het oorspronkelijk tijdschema achter, omdat er nogal wat stagnatie optrad bij de oprichting van Nationale Veiligheidscomité's in verschillende Europese landen. Dat wilde bijvoorbeeld helemaal niet vloten in belangrijke Westeuropese landen als Frankrijk en Italië, maar evenmin in eigengereide Oosteuropese landen als Joegoslavië en Roemenië. In Nederland, waar zoals bekend de CPN zich sinds jaar en dag niet meer voor zulke Sowjetplannetjes laat gebruiken, kwam er evenmin veel van terecht. Wel deden enkele Moskou-getrouwe dissidente communisten en fellow-travellers een paar aarzelende pogingen om een Nederlands Nationaal Veiligheidscomité te stichten, maar zij bleken geen voet aan de grond te krijgen.

Door deze tegenslagen werd de eerste internationale consultatieve bijeenkomst, die in juni 1971 door het Belgische Veiligheidscomité in Brussel werd georganiseerd, een vrijwel volslagen mislukking. Wel waren er vertegenwoordigers uit 22 Europese landen komen opdagen, maar de Westeuropese afvaardigingen waren over het geheel genomen zo weinig representatief, dat men het kennelijk niet verantwoord achtte op deze smalle basis een internationaal Initiatiefcomité samen te stellen, dat ook maar enigszins aannemelijk een Volkerencongres zou kunnen entameren. Belangrijke westerse sociaal-democratische partijen, die waren uitgenodigd, hadden verstek laten gaan en uit Nederland was er alleen maar een journalist, die in feite slechts zichzelf vertegenwoordigde. De organisatoren van deze Brusselse bijeenkomst, enige Belgische en Sowjetrussische partijfunctionarissen, die vanachter de schermen het gehele verloop regelden, kwamen daarom met de suggestie dan eerst maar een contactcommissie in het leven te roepen, die tot taak kreeg voor de eerstvolgende consultatieve bijeenkomst een bredere en evenwichtiger vertegenwoordiging rond de conferentietafel te verzamelen.

Na veel krachtsinspanningen en herhaald uitstel vond de tweede consultatieve bijeenkomst tenslotte van 11 tot 13 januari 1972 in Brussel plaats. Er waren nu ongeveer 200 vertegenwoordigers van Nationale Veiligheidscomité's en politieke, maatschappelijke en religieuze organisaties uit in totaal 27 Europese landen, dat wil dus zeggen vijf landen meer dan in juni 1971.

Dat men intussen nog lang niet tevreden was, sprak wel uit de bezwerende oproepen aan het adres der aanwezigen om in de komende maanden de basis van hun nationale afvaardigingen te verbreden en het niveau ervan te verhogen. Deze nauwelijks verholde terechtwijzing kon zich met name ook de Nederlandse vertegenwoordiging aantrekken, die al heel schriel was samengesteld. Want hoewel de Belgische organisatoren enige bekende Nederlanders rechtstreeks hadden uitgenodigd, waren er tenslotte slechts enkele ex-CPN-ers verschenen, plus een paar vertegenwoordigers van het zg. Nederlandse Jongerencomité voor Europese Veiligheid, dat nog geen week tevoren inderhaast in elkaar was gezet door twee pro-Russische communistische veteranen die in nauw contact staan met de Sowjetambassade in Den Haag. Ondanks deze onvolkomenheden installeerde de tweede Brusselse consultatieve bijeenkomst op 13 januari een voorlopig Initiatiefcomité, dat vervolgens pro forma het Volkerencongres mocht uitschrijven voor 2 tot 5 juni a.s. in Brussel. Overigens bleek men zozeer bevreesd dat de naam "Europees Volkerencongres" al te zeer besmet was, dat men deze benaming liet vallen en opteerde voor een nieuwe aanduiding, te weten "Forum van de Europese publieke opinie voor Veiligheid en Samenwerking". De technische voorbereiding van dit Europaforum werd toevertrouwd aan een permanent in Brussel zetelend "operatief secretariaat", dat ongetwijfeld volledig onder supervisie zal staan van de Belgische organisatoren en hun Sowjetrussische beschermheren.

Heel deze onderneming voor een Europees Volkerencongres oftewel Europa-forum is vanaf het begin mede ondersteund door de internationale communistische mantelorganisaties, die eveneens vanouds fungeren als lastdieren van de buitenlandse Sowjetpolitiek. Zoals bijna altijd, werd hierbij de toon aangegeven door de invloedrijkste, de wereldvrede raad (WVR). Dat lag in dit geval des te meer voor de hand, omdat de WVR al jaren tevoren het gesprek over Europese Vrede en Veiligheid geopend had met allerlei andere, ook niet-communistische en bonafide vredesbewegingen. Deze samenspraak had in de tweede helft van de jaren zestig gestalte gekregen in de bekende Weense Vredesconferenties, die neutraal geadvertiseerd, maar in feite door de WVR werden gestuurd. Dit vredesberaad nu werd vrijwel gelijktijdig met de heroriëntatie van de Moskouze Veiligheidspolitiek in 1968/'69 omgebogen tot een directe springplank naar het Europese Volkerencongres. De twee centrale figuren van de Weense conferenties, de Belgische kanunnik GOOR en zijn sociaal-democratische landgenoot LANBILICHTS, werden door de WVR overgehaald zitting te nemen in het eerder vermelde Belgische Veiligheidscomité.

In het voetspoor van de WVR begonnen ook alle andere communistische mantelorganisaties zoals die voor de Jeugd, de Vakbonden, Wetenschappelijke werkers, Vrouwen, Verzetsmensen enz. in de afgelopen drie jaar talrijke congressen, weekends en symposia te beleggen om zo doende alle lagen van de Europese publieke opinie te bereiken.

De groots opgezette campagne voor Europese Veiligheid overziende kan men zich terecht afvragen, waarom Moskou zich nog steeds al die moeite getroost als inmiddels toch al vaststaat dat die CSCE er wel komt. Waarom nog een Europees Volkerencongres om de publieke opinie tegen de Westeuropese regeringen uit te spelen, als deze regeringen zich toch al bij een CSCE hebben neergelegd?

Hiervoor zijn wel enige redenen aan te voeren. Ten eerste kan een Volkerencongres tegengas geven tegen het onmiskenbare Westeuropese streven een CSCE zoveel mogelijk uit te stellen of althans zo zorgvuldig mogelijk en dus langdurig voor te bereiden. En ten tweede, hetgeen misschien van nog meer importantie is, kan zo'n Volkerencongres de politieke meningsvorm in Westeuropa dusdanig beïnvloeden, dat een toekomstige CSCE zich maximaal bij de Sowjetwensen zal aansluiten.

Juist om laatstgenoemde reden lijkt het verstandig nauwkeurig na te gaan welke desiderata de Sowjetleiders door het Volkerencongres naar voren willen laten schuiven, om beter te kunnen doorzien wat zij nu precies van een eventuele CSCE verwachten. Welnu, Moskou hamert steeds op de volgende twee punten: in de eerste plaats afzien van geweld in Europa door afbraak van de militaire blokken en erkenning van de na-oorlogse grenzen en in de tweede plaats, een punt dat steeds grotere nadruk krijgt, nauwe samenwerking op economisch, technologisch en ander gebied.

Wat Moskou op de lange duur hoopt te bereiken is een dominante positie in Europa.

Eenzijds probeert de Sowjet-Unie daartoe met haar veiligheids-offensief heel nadrukkelijk de bondgenootschappelijke eenheid van het Westen te ondergraven. Zij tracht de Westeuropese landen van elkaar los te weken en van de Verenigde Staten te vervreemden teneinde ze geïsoleerder en weerlozer te maken tegenover de Moskouse verdeel- en heers-politiek. Bij desintegratie van de NAVO en uitholling van de EG zal de Sowjet-Unie zich pas goed kunnen manifesteren als de grootste mogendheid op het Europese vasteland, en ook zonder militaire middelen

dit continent steeds meer naar haar hand weten te zetten. Dit lijkt het ideaalbeeld dat de Sowjetleiders voor ogen staat als ze het over een Europees Veiligheidssysteem hebben.

Anderzijds tonen de Sowjetleiders zich bereid om het militaire Warschau Pact formeel te ontbinden, maar dit heeft niets te betekenen zolang het Oosteuropese complex van bilaterale bijstandsverdragen het Sowjetrijk toch wel hecht bijeen zal houden. Tezelfdertijd zegt Moskou immers ronduit er niet over te peinzen ook maar iets van de Oosteuropese eenheid prijs te geven. Integendeel, de Sowjetpers waarschuwt in de laatste tijd de eigen achterban in steeds krassere bewoordingen, dat de Europese ontspanningspolitiek gepaard moet gaan met een intensivering van de politieke en ideologische aaneensluiting van Oost-Europa en van de gemeenschappelijke strijd tegen de "verderfelijke" westerse invloeden.

Zo is thans de paradoxale situatie ontstaan dat de prediking van de dooi in de Oost-West verhouding samengaat met het aanwakkeren van de vrieswind van ideologische zuiveringen en politieke processen in een groot deel van Oost-Europa. Daarmee hoopt Moskou blijkbaar haar invloedssfeer af te schermen tegen het ideologische besmettingsgevaar, dat een nauwere en bredere samenwerking met West-Europa ongetwijfeld met zich mee zal brengen.

* *
*